

Oponentský posudek k diplomové práci Adély Lábusové

„*Romský revenant – mulo jako dogma. Metodologické možnosti a úskali přístupu k ,romské tradici‘*“

(Vedoucí práce: Mgr. Jan Červenka PhD.)

FF UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 20.9.2006

Diplomová práce Adély Lábusové se podle mého soudu skládá ze tří částí, které se liší nejen tematicky, ale i kvalitou zpracování. V první části se autorka zamýšlí nad charakteristikou etnografie a folkloristiky. Nelze se zbavit dojmu, že tato charakteristika je tažena ambiciózní snahou dát tvar tématu, pro který nemá dostatek konceptuálních pojmů a konečně ani empirického materiálu. Opakuje tak chybu řady předchůdců, kteří se ve snaze vypořádat se s těmito nepohodlnými obory uchylují k radikálním tezím, ovšem s železnou pravidelností odvozených z intuitivní znalosti dané vědecké produkce. Mohou být například „formální pravidla poetické tvorby“ (s. 5) pojistkou existence vědního oboru, např. folkloristiky, jak tvrdí autorka? Navíc pochybuji, že se vztahem těchto oborů a charakteristikou každého z nich dalo inspirovat jedním jediným článkem, který je navíc pamfletem. Na jednom místě autorka upírá oběma oborům teoretický základ, na jiných místech pro něj hledá definici. Její rozpačitá a málo srozumitelná formulace mi přijde pro tyto pasáže charakteristická. Oba obory usilují o exaktní rámec tradice, specificky lidové tradice. „... *lidovost*“, píše autorka, „odkazuje na sociální východisko – nositele zkoumaného materiálu. Pojetí *tradice* vytyčuje k tomu adekvátní kulturní projevy podléhající příčinným zákonitostem.“

V druhé části diplomové práce autorka nabízí analýzu textů, které se zabývaly otázkou mulů. I když se jednotlivých textům věnuje obsáhle, nevěnuje se její analýza konkrétním otázkám a odpovědím v těchto textech řešených. Naopak inspirována touhou vypreparovat „diskurs“ vnucuje textům často aspirace, které ani nemají.

Výrazným oživením práce A. Lábusové je závěr třetí kapitoly („Univerzální revenant“ a „Živá tradice – obhajoba pověry“), ve které na úvod přesvědčivě sleduje podobnosti v praktikách nakládání s mrtvým v české a slovenské společnosti v nedávné historické době a v romském pojetí, aspoň jak jej známe z dílčích zpráv autorů, jejichž texty analyzovala v předešlé kapitole. Protože se v těchto pasážích soustředí na pojetí kultury jako „kolektivní paměti“, dochází k inspirujícím formulacím o povaze tradice při zkoumání mulů: „Nejdůležitějším... prvkem pro zviditelnění a přiblížení tradice Romů nejsou jednotlivé konkrétní zvyky ani fakt, že k nim na návštěvu docházejí mulové, ale jaké kauzality se... skrze muly můžeme dočkat“ (s.73). Poprvé zde ve své práci naznačuje, že efektivní práce s pojmem tradice musí vést k posouzení sociálních vztahů, ve kterých příklon k tradici představuje jednu ze strategií „obránců“ (s.73) v procesu odčarování společnosti. Slovy autorky: „Tedy jde o to charakterizovat procesy, jimiž se ustanovilo současné převažující chápání smrti, a na pozadí toho vysvětlit principy a kauzalitu, kterými se mulové udržují ve společnosti, jež je zavrhlá do realit nadpřirozených, imaginárních a hypotetických“ (s.73). Čtvrté kapitole pak můžeme rozumět jako interpretaci různých takových poloh „obran“, kdy „mulo jako dogma“ už nepoukazuje pouze na svou folklorní, petrifikovanou podobu, nýbrž

nás vtahuje do způsobů vnímání a jednání na straně těch, jimž paměť neslouží k poznání minulosti, ale k pochopení současnosti. V této části práce autorka prokazuje jaký explanační potenciál dřímá ve schopnosti propojit marginální formy vidění světa s jejich dějinným a sociálním kontextem.

S ohledem na absenci jasně vytyčeného tématu, s ohledem na často ukvapená a neopodstatněná tvrzení v úvodních částech textu a s ohledem na místy velmi nízkou preciznost formulací, hodnotím diplomovou práci jako velmi dobrou.

Yasar Abu Ghosh

